

Štampa ob 4 jutraj.

Štane celoletno... 180 K
mesечно... 15
za tased. ozemlje... 300
za inozemstvo... 400

Oglas na vsak mm visine
stolpca (58 mm)... 3 K
mal oglas do 30 mm
stolpca (58 mm)... 1 K

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Milodolova cesta št. 16/2
Telefon št. 72

Upravništvo:

Šolska ulica št. 6
Telefon št. 35

Ražun kr. pošt. št. urada
št. 11.342

Profiboljševiški pokret v Rusiji.

AMERIKANSKA IN FRANCOSKA POMOČ REVOLUCIONARJEM.

Pariz, 11. marca. (Izv.) «Information» javlja iz Kopenhagna, da se potrjuje vest, da so protiboljševiški zasledili Petrograd. Rdeča garda je poskušala dva napada na Kronstadt in je bila obakrat z ogromnimi izgubami odbita. Nato so v protinapadu protiboljševiške čete napadle Petrograd in ga po krvavi borbi zavzele.

Berlin, 11. marca. Boljševiška oblastva so (glasom poročili iz Kodanija) aretirali osrednji odbor menjševikov. Iz Rige poročajo «Times», da so se revolucionarne čete polastile Petrograda. V Moskvi so boljševiški kozaki poskus zavzeti krvavo zadušili, 7. t. m. so se pa boji zopet začeli in v teh bojih povsod značujejo protiboljševiški revolucionarji.

Helsingfors, 11. marca. (Izv.) Ruska agencija Union javlja: Protiboljševiški pokret se je razširil tudi v Belj Rusiji. V Minsku so se uprle rdeče garde, odstavile in zaprle svoje komisarje in se pridružile kmetom, ki nastopajo proti boljševikom. Pobunjenke rdeče čete pod poveljstvom polkovnika Sukova so napadle Kijev. Borba se vodi po kijevskih ulicah.

Berlin, 11. marca. «Lokalanzeiger» poroča iz Stockholma: Kakor javljajo iz Revala, so dospeli v ondote luke tudi francoske pomorske čete. Več oddelkov se je izkrcalo in zasedlo Reval. Ogromne zaloge, ki so bile določene za boljševike in bi se imele odpeljati, so bile zasežene. Kakor se govori, so te čete zasedle tudi Narvo.

Reval, 11. marca. Iz popolnoma zanesljivih virov poročajo, da so mesta Orel, Tambov in Kijev osvobodili boljševikov. Prebivalstvo je razburjeno in daje temu duška s pokoljem komunistov. V Caricinu je bilo ubitih 120 boljševikov.

Varšava, 11. marca. (Brezlično). Po brzojavkah iz Helsingforsa so uporniki v Moskvi poskusili polastiti se Kremlja. Napad so odbile kajske, latinske in baškirske čete. V Moskvi je bilo ustreljenih nekaj carskih generalov. V Petrogradu divja požar. Zveznica Harkov-Kijev je pretrgana. O nemirih v Moskvi poročajo dalje: Oklopni avtomobili vozijo po mestu in streljajo na množico. Uporniki so poglani v zrak brzojavno centralo.

London, 11. marca. (Brezlično). Brzojavke iz Finske potrjujejo, da so boljševiki zopet zasedli trdnjavo Krasno Gorko. Nasprotno so se polastili uporniki dveh drugih utrd. Zveznica med Petrogradom in Moskvom je pretrgana.

Aneksijska proslava v Trstu.

Trst, 11. marca. (Izv.) Danes se je vrnil iz Rima civilni guverner Mosconi, ki se je mudil v Rimu glede dogovora o aneksijski proslavi, ki je sedaj definitivno določena na dan 20. marca. Zaradi smrti bivšega črnogorskega kralja, očeta italijanske kraljice, se dvor proslave ne udeležijo, pač pa bo kraljevska obitelj šele v jeseni obiskala Julijsko Benečijo. Proslave se udeležijo en minister kot zastopnik vlade in odposlansko parlamenta in senata.

Berlin, 11. marca. (Izv.) Iz Rima poročajo: Rimski kabinet je izdelal načrt zakona o amnestiji za vse jugoslovanske obsojence in obsojence iz zasedenega ozemlja.

Split, 11. marca. (Izv.) Danes je zapustila šibenško luko italijanska krizarka «Vittorio Emanuele». Isto so italijanski remorkerji odvlekli v Polj stero avstrijsko bojno ladjo «Schwarzenberg».

Pariz, 11. marca. (Brezlično). Po zadnjih poročilih se nahaja Trockij v Krasni Gorki. Njegov štab se nahaja še v petropavlovski trdnjavi, kjer pričakuje prihoda sedme rdeče armade pod poveljstvom proslulega Tuhačevskega, «rdečega Napoleona».

Moskva, 11. marca. (Brezlično). Včeraj je bil aretiran član protirevolucijskega komiteja Boršini.

Pariz, 11. marca. (Izv.) Prva ladja z živili, odposlana od ameriškega rdečega križa, je včeraj prispela v Kronstadt. Sprejeli so jo z velikanskim navdušenjem. Smatra se, da bo do številni oddelki rdeče armade prišli z desercijami v še večjem številu nego doslej, čim se po Rusiji izve to dejstvo. Ameriški rdeči križ bo nadaljeval s svojimi pošiljavami.

Pariz, 11. marca. (Izv.) V prilog protiboljševiških revolucionarjev v Rusiji so pričele v vseh ameriških mestih velikanske zbirke denarja, živil, obleke, medikamentov itd. Takoj prvi dan zbirke so se nabrale velike vsote in množine blaga. Zadnji carski poslanik v Washingtonu Bahmatjev brzojavlja Purcevu v Pariz, da vlada po vsej Ameriki izredno živahno zanimanje za dogodke v Rusiji in da se splošno pričakuje, da je sedaj prišel konec boljševiškega režima.

Helsingfors, 11. marca. (Izv.) Iz Törökyja (obmejnega kraja na Finskem) javljajo: V smeri od Sestrojceva se čuje grom težkih topov in na nebu se opaža odsev požara.

Riga, 11. marca. (Izv.) Kronstadt je razposlal novo brezlično okrožnico «Na vse», v kateri pravi: «Mi nismo uporniki, pridobitve so boljševiki ki so izdali stečevine ruske revolucije in delavstvo ter uvedli zopet terorizem. Mi pa nismo nikakršna bela garda, marveč edino pravi predstavniki ruske revolucije in ruske svobode. Petrograjska brezlična postaja je do danes motila brzojavljenje kronstadtske postaje. Od 3. t. m. naprej Petrograd pa več ni govoril s postajo v Rigi».

Moskva, 11. marca. (Brezlično). Upor v Kronstadtu je le osamel slutaj. O protirevoluciji v Rusiji ni govora. Petrograd in Moskva sta mirna.

Moskva, 11. marca. (Brezlično). Mornarji posadki v dveh uporniških utrdah v Kronstadtu, so hoteli preprečiti k sovražniku, so to preprečili častniki. Navzlic ostrim odredbam proti desercijam, se prebegovanje množi.

London, 11. marca. (Brezlično). Kerenskij je došel včeraj v London.

Beograd, 11. marca. Za vojaškega poveljnika od Italije evakuiranih krajev je imenovan zagrebški armijski general Ljubo Mihlić.

Zagreb, 11. marca. Bivši državni pravnik Milan Accurti in njegova žena Marijana, ki sta bila aretirana radi veleizdaje, sta bila danes izpuščena iz preiskovalnega zapora, ker je trimesečni rok za potekel in nista begosumna. Marijana Accurti je v zaporu zblaznela.

ZAGREB, 11. marca. (Izv.) Danes je izšla tu prva številka neodvisnega tednika «Slobodna Tribuna», ki jo izdajajo Jovo Banjanin, dr. Giunio, Marianović in dr. Politeo.

BEOGRAD, 11. marca. (Izv.) Kakor je izvedel vaš poročevalec, je vest «Pravda», da je za potovanje v inozemstvo potreben tudi vizum konzularnega oddelka zunanjega ministrstva, neresnična.

Madrid, 11. marca. Sestava novega kabineta je poverjena Mauri.

Bologna, 11. marca. Fašisti so na tukajšnjem kolodvoru vzeli vso naklado Avantija, čez 5000 izvozov in jo javno zažgali.

Iz ustavnega odbora.

Beograd, 11. marca. (Izv.) Danes dopoldne je bila seja ožjega odbora ustavnega odbora, na kateri se je po daljši razpravi o vojnih sodnijah, o kojih vsled odpora demokratskih poslancev ni prišlo do sporazuma, začela debata o administrativni razdelitvi države in samouprave. Poslanec Divac je najprej sprožil misel, naj se razdelitev v oblasti prepusti posebnemu zakonu. Tudi dr. Vošnjak je grajal, da bi se v ustavi sprejelo število oblasti in maksimum, oziroma minimum prebivalstva. Poslanec dr. Žerjav je izjavil, da se mora iti od krškega pakta, ki predvideva samoupravo v prirodnih, gospodarskih in socialnih enotah, korak naprej k rešitvi tega vprašanja. Brez indikacije, kakšna naj bo ta razdelitev in brez okvira bi ostalo vprašanje nereseno in bi vznemirjalo državo še dolgo. Zlasti treba, četudi ne priprosto mehanično, označiti pahljice ključ za obseg oblasti. Nato se je začela debata o obsegu oblasti. Poslanec Demetrović je predložil svoj načrt, po katerem naj ostanejo županije kot edine državne uprave, druge instance in samouprave. Granice naj se korigirajo le v soglasju z ljudstvom. Poslanec Narodnega kluba Šurmin ni odklonil tega predloga. Nato se je debata prelozila, nakar se je popoldne vršilo ožje pogajanje radi stilizacije tega načrta. V tej seji, ki so se je udeležili poslanci Šurmin, Demetrović, dr. Žerjav in Divac, se je glede razmejitve na Hrvatskem dosegel načelni sporazum. Poslanec Šurmin je z načrtom odpotoval v Zagreb, da se posvetoje s svojim klubom. Ta nova faza se ne presoja s posebnim optimizmom.

Beograd, 11. marca. (Izv.) Jutri bo imel ustavni odbor sejo, v kateri bo sklenil naprositi plenum skupščine, ki se sestane v ponedeljek, da mu podaljša rok čez katoliško Veliko noč.

Politični položaj.

Beograd, 11. marca. (Izv.) Radič zopet naznanja svoj prihod v Beograd ter izjavlja, da mu je vseeno ali je država monarhija ali republika. Brigadi da se hoče le za gospodarska in socialna vprašanja.

Beograd, 11. marca. (Izv.) Milenko Vesnić je podal ostavko na svoj poslanski mandat.

Kriva Palanka, 11. marca. (Izv.) Četa komitašev, obstoječa iz 15 ljudi, je vdrla iz Bolgarije ter se spopadla s 3 našimi orožniki. En orožnik je težko ranjen; usoda ostalih do sedaj še ni znana.

Beograd, 11. marca. (Izv.) Današnji ministrski svet je razpravljal o najnovejših akcijah bolgarske nasilne propagande.

Nova londonska konferenca?

Dunaj, 11. marca. Dopisnik «Neue Freie Presse» poroča iz Berlina, da je včeraj ministrski svet sklenil, da predloži nemška vlada zvezi narodov svoje pravne pridržke glede sankcij ki so v nasprotju z versajlsko mirovno pogodbo. Minister Simons je izrazil svoje prepričanje, da se bo končno gotovo tudi ves svet uprli sankcijam, ker ima vendarle vsak človek vest.

Reuterjev urad javlja iz Londona: Angleško časopisje piše o možnosti nove konference, ki bi se po glasovanju v Gornji Šleziji vršila v Londonu ali v Stresji ob Lago Maggiore. V kratkem se skliče sestanek zavezniških izvedencev v Parizu.

«Lokalanzeiger» javlja iz Altone, da je trgovska zbornica po sklepu hamburških uvoznih in izvoznih tvrdk sklenila soglasno, priporočiti vsemu prebivalstvu okraja, naj ne kupi nobenega angleškega, francoskega in belgijskega blaga, dokler strme vlade teh držav po tem, da bi uničile gospodarsko življenje nemške države.

DR. IVAN ORAŽEN †

Ljubljana, 11. marca.

V ljubljansko jutro je danes jeknil glas zvona in naznanil smrt — staroste Jugoslovanskega sokolskega saveza. Korak je zastal sredi ceste in našim dušam je bila nerazumljiva neusmiljenost usode. Sokolska bojna četa je na svojem mogočnem pohodu obstala pred skrivnostjo narave, da se pokloni njej in onemu, ki se je povrnil k njej. Krepko mišičevje se je upognilo pod silo udarca —

Tam na Zelenem hribu v ljubljanskem predmestju leži mrtev mož, ki je v svojem značaju združeval vse lastnosti Tyršovega Sokola: kristalno čisto nesebično narodno zavest in pravo demokratsko misel. Dr. Ivan Oražen, prvi starosta ujedinenega jugoslovanskega Sokolstva, je bil vzor človeka, ki je ostal do zadnjega diha zvest visokemu nauku: Ne koristi, ne slave! Na trnjevi poti ustvarjanja svobode Jugoslovancev, je šel nosen in samozavesten na čelu čete, ki je hotela proti solncu svobode in ujedinenja Jugoslovancev, pa je bila obkoljena od stražnikov in varuhov avstrijskega in madžarskega samolastnega absolutizma in bila obsojena, da hodi skozi hodnike, kjer so bili na česni in levi visoki in gosto zamrežene ječe. Kakor bog pred Izraelci je hodil on pred nami in med nami in ako ga je udarila tuja pest težko po rami, se je le še bolj vzravnaval in pokazal smer naprej, naprej, dokler ni svoje čete pripeljal v bran svobodne domovine in dokler je ni združil z brati po Dalmaciji, Hrvatski in Slavoniji, po Bosni in Hercegovini, po Banatu in Bački, po Črni gori in Srbiji v eno nepremagljivo silo, v Jugoslovanski sokolski savez. Čete, ki so bile preje dinamit, je izpremenil v trden beton, ki bodo večno nosile stavbo svobodne države —

Dr. Ivan Oražen je bil starosta Slovenske sokolske zveze od 1. 1907. Burna in preizkušnja polna leta! Pangetmanski duh je osvajal jugoslovanskih poljan je žvižgal bič nemške ekspanzivnosti. Pripravljali so udarec, ki naj ubije Srbijo in z njo pokopje solčne nade Jugoslovancev. Leta 1908. so pokali strelji po ljubljanskih ulicah, plaho in tiho smo bežali po ulicah, ker smo čutili silo nad sabo, naši sinovi so padali v krvi, pesti smo stiskali in trepetali pred dnevi bodočnosti. Ali ste ga videli takrat, bratje, njega, ki je neustrašno povzdignil svoj glas in nas klical na masčevanje? Njegove besede ob grobu septembarskih žrtve so nam dvignile dušo in njegova odločna beseda v deželni zboru nam je sredi temne noči odprla nebo in na njem se je pokazalo solnce tolažbe in — upanja.

Pod Oražnom je Slovenska sokolska zveza ponesla v Luksemburg, v Pariz in Turin glas slovenskega imena in voljo slovenskega dela našega naroda, da hoče kvišku, k popolnosti kulture: k svobodi na svoji lastni zemlji. V Prago smo hodili s Tabo, brat starosta, in tam smo šteli svoje vrste in obraz ti je žarel, ko si videl moč, ki se razvija k popolnosti, ki bo razrgala od Dunaja in Berlina razpletene verige. Kot podstarosta Vseslovanske sokolske zveze, je dr. Oražen udeleževal svoj najmilejši ideal: svobodo Slovanstva.

Na Balkanu so grmeli topovi: Bratje iz Srbije so se dvignili proti sovražniku svojega rodu. Leta 1912. je bratska srbska kri močila poljana in skalovje balkansko za svojo in

našo svobodo. Kot pravi Sokol, kot čisti človek, poln usmiljenja in nesebične dobrote je hitel v Beograd in Niš, da čeli in hladi bratske rane. Malo jih je šlo iz Slovenije, najidealnejši med idealnimi. On je bil z njimi. Ni mogel drugače, kajti bil je ne le Jugosloven, nego Slovan, Sokol in človek, ki je delil dobroto zaradi dobrote. In zaradi te dobrote, katero je delil kot zdravnik in človek, je bil vpisan v knjigo obsojencev in ko je izbruhnila svetovna vojna, so imeli pripravljeno celico zanj, ker bil je zaznamovan s p.v. Svojo dušo in svoje čuteče srce je vžil v knjižico: «Med ranjenimi srbskimi brati». Pesem ljubezni, posvečena bratskim ranam!

Izbruh svetovne vojne je odprl ječe bratom, rapkropil jih je po bojnih poljanah. Njih organizacije so bile ukinjene. Vso našo žalost, ves naš gnjev, vse naše hrepenje in upanje si nosil Ti, naš prvi brat. Bolno Tvoje srce je trepetalo, ko so se od Tebe celjene rane zopet odpirale in si čul o begu preko Albanije. — Pa sokolska vera je vera v bodočnost in v Tebi je bila ta vera vsezmagajoča. Svoboden v svoji duši in mislih, čist v svojih dejanjih si po trnjevi poti trpljenja prišel v svobodno domovino — in prva Tvoja misel in želja je bila, zbuditi k novemu, silnejšemu življenju Sokolstvo, zbrati njegovo moč širom cele ujedinenje domovine.

Svet se je okoli Tebe omamljal v uživanju, divjale so še človeške strasti, Ti pa si se sedel pri resnem delu v ljubljanskem Narodnem domu in polagal kamne v stavbo ujedinenega jugoslovanskega Sokolstva. Vidov dan leta 1919. je v Novem Sadu kronal Tvoj trud. Vera jugoslovanskega Sokolstva je bila posvečena Tebi, prvemu svojemu starosti, upanje njegovo si bil Ti. V Tebi smo videli ono moč in silo, ki združuje, postal si prvi med enakimi — naš oče, brat, mati in vse, ker v Tebi je bila resnost očetova, sila bratova in ljubezen materina. In že si s svojo velikopotezno inicijativo gradil novo stavbo: obnovev vseslovanske sokolske organizacije, mogočne zaščitnice slovanske kulturne misli.

Trpljenje in napor Jugoslovanskega Sokolstva, so trpljenje in napor jugoslovanske države. Skrite in temne sile hodijo okoli in podkopavajo tla, s krvjo oškropljena. Veliko jih je, ki nas hočejo razdvojiti, ker v naši slogi vidijo svojo pogubo.

Barko na razburkanem morju je mogel tako spretno in previdno voditi samo dr. Ivan Oražen, s svojim jugoslovanskim srcem, s svojo neizmerno ljubeznijo do skupne domovine. Kdor Te je videl ure in ure pri sejah, je občudoval Tvojo vztrajnost, katero je hranil samo idealizem. Lanski pokrajinski sokolski zlet v Mariboru je priča o Tvojem trudu — letošnji v Osijeku bi nas združil še tesneje.

Klanjamo se Tvojemu sokolstvu, Tebi pravemu človeku in bratu!

DR. ORAŽEN KOT POLITIK

Dr. Oražen se je svojčas tudi živahno udeleževal političnega življenja. Kot član narodno-napredne stranke je bil izvoljen v občinski svet ljubljanski, kjer je skušal, zlasti v klubovih sejah, uveljavljati nazore levega krila stranke.

Narodno-napredna stranka je vedno srečno nastopila, kadar je poslala na politične shode dr. Ivana Oražena. On je bil privlačna sila in ljub-

Kaj ne te za tvoj bliznjo občinstvo, marveč tudi za tlezlane. Na neštetihih shodih je znal s svojim prikupljivim glasom in a diktorstvom in prepriljivo besedo pridobiti srca in pamet poslušalcev. En den najodličnejših njegovih nastopov je bil govor, ki ga je imel 18. septembra leta 1908. na protestnem shodu v Mestnem domu. Dasi je takrat govoril odločno in zagovarjajoč int. erese naroda z vso brezobzirnostjo, vendar ni niti z eno besedo hujškal. Navzlic temu niso mogli klerikalci in Nemci pozabiti tistega govora in so mu v poznejših letih neprestano očitali sohrivdo na septembraških dogodkih. V deželni zboru, kamor so ga poslali ljubljanski naprednjaki kot deželnega poslanca, je dr. Oražen izval zaradi septembraških dogodkov pri klerikalcih, ki so takrat stali zopet v službi Nemcev, velikanske krivave, med katerimi so ga krstili z ostudno psovko «krvava menšeta». Nemce je pa zlasti bolet njegov nastop v deželni zboru proti «Kranjski škarkasi», ki je imel na umen, oslabiti moč takrat najjačje neustike trdnjave v Ljubljani.

Dr. Ivan Oražen je bil eden izmed redkih slovenskih mož, ki je že pred letom 1910. na vso moč deloval za čisto jugoslovansko idejo. Kolikrat smo z njim sanjali in delali načrte o Jugoslaviji, ki naj se zove Srbija, ali kakor hoče, samo da bo država, obsegajoča ves naš narod in cel naš narodni jugoslovanski teritorij. Zato je dr. Oražen materijalno podpiral svojčas izhajajoče «Jutro», ker je znal ceniti njegovo revolucionarno protiaustrijsko pisanje. Marsikdaj je zastavil tudi sam pero ter je tako pripravil pot sedanjim naši državi.

Njegove prijateljske zveze z odličnimi jugoslovanskimi, zlasti srbskimi možmi so ga od nekdaj storile «sumljivega» in ko je histerična nemška žena, znana gospa Theimer pod vtisom nekdanjih klerikalnih obtožb, začetkom leta 1914. demuncirala drja. Oražna vojnomu ministru, da pripravlja sokolsko zaroto proti Avstriji, je našla na Dunaju mnogo razumevanja.

Kot politik je bil dr. Oražen preveč rahločuten, da bi mogel vzdržati ostodnost takratnega političnega boja. Grdobija takratne, ponajveč osebne politike, mu je odvzela vse veselje do političnega dela. To in pa oziri do svoje ljubljene bolne žene, ki jo je leta in leta umetno vzdrževal pri življenju, so ga napotili, da je odložil mandat deželnega poslanca in da se je umaknil iz javnega političnega življenja ter povsem posvetil sokolskemu delu.

Ostal je zvest svojim načelom. Z veseljem je sledil preroditvi narodno-napredne stranke v jugoslovansko demokratsko stranko in mnoge vzpodbudne ter plodonosne ure smo pred prevratom in po postanku Jugoslavije do najzadnjega časa preživeli z njim na prijaznem Zelenem hribu. Naš list izgubi v pokojnem Ivanu Oražnu enega svojih najboljših prijateljev.

Jugoslovanska demokracija žaluje nad enim svojih najodličnejših mož, ki je tudi v zatišju nepolitičnega življenja ostal eden njenih prvih voditeljev.

IZ ŽIVLJENJA DRJA. ORAŽNA.

Dr. Oražen je bil rojen 1869. v Kostanjevici; gimnazijo je studiral v Novem mestu, medicino pa na Dunaju in v Gradcu, kjer je tudi promoviral. Že na Dunaju je vzdrževal najostreje stike s srbskimi kolegi, zlasti z «Zoraša», in tam, sredi mrle tužnje, je vzel idejo jugoslovanskega edinstva za svojo. Po končanem studiju se je naselil v Ljubljani, kjer je bil nekaj let nekaj časa v politiko in bil izvoljen v ljubljanski občinski svet in za deželnega poslanca. Tu se je lotil dela za jugoslovansko zlasti v sokolstvu. Cini je pričela balkarska vojna, je odšel k svojim bratom, da jim v dejanju pokaže, kako resnično razume edino pravilno našo nacionalno idejo. V Srbiji je sklenil prijateljstvo z mnogimi uglednimi rojaki, tam se je tudi na svoje oči prepričal o vseh vrhunah tega plemena našega naroda, in je napisal o njem brošuro, ki se je svoečasno mnogo čitala in ki je takrat zalegla pri nas več kot dolgi znanstveni spisi, ker je bila vzeta iz življenja. Njegovo nesebično delovanje v Srbiji, ta spis, delo v sokolstvu, pri «Jutru» in pri «Dnevnu» so mu nakopali strupeno sovraštvo vseh avstrofilov. Med vojno je bil «p. v.», ponašati so ga hoteli v vojaški službi,

v naši Jugoslaviji pa je postal najprej zdravstveni šef Dravske divizije, pozneje pa načelnik zdravstvenega oddelka za Slovenijo.

Pokojnik se je leta 1902. oženil z Jenko, roj. Auerjevo, s katero ga je spajala najiskrejša ljubezen. Žal je dolgo let trajajoča bolezen njegove soproge zatemnela rodbinsko srečo in po smrti svoje soproge leta 1919. se je čutil zelo osamljenega. Otrok ni imel. Tem ožje ga je vezalo prijateljstvo z mnogimi odličnimi jugoslovanskimi možmi.

Dr. Ivan Oražen je že dalj časa bolehal na srčni nevrozi. Navzlic temu je neumorno in vestno vršil svoje uradne posle. V petek se je službeno odpeljal v Maribor in Zidani most. Z večernim mariborskim vlakom se je vrnil v Ljubljano na svoj dom «Zeleni hrib». Ob 11. zvečer je odhajal spat. Počutil se je docela dobro. Sehoj je vzel dnevne časopise in zaužil je uspalni prašek. Kakor običajno, je danes ob 7. uri zjutraj stopila njegova služkinja v spalno sobo, da bi osnažila obleko. Prvi pogled na posteljo je služkinjo močno pretresel. Videla je svojega dobrega gospodarja nepremično ležati na postelji z razproštranimi rokami. Ko na opetovano klicanje «gospod doktor!», ni dobila nobenega odgovora, je prestrašena obvestila ostale domačine in takoj so poklicali na dom Oražnega sošolca in prijatelja dr. Otnarja Krajca. Dr. Oražen je bil še po rokah gorak. Skušali so ga priklicati k življenju. Zaman. Smrt je že nastopila. Sklepajo, da je dr. Ivan Oražen podlegel kapi šele proti 6. uri — v spanju...

TRUPLO POKOJNEGA STAROSTE BRATA DR. IVANA ORAŽNA bo položeno na mrtvaški oder v nedeljo zgodaj zjutraj v Narodnem domu. — Ob mrtvaškem odru v stanovanju brata dr. Oražna na Zelenem hribu stoje Sokoli na častni straži.

Dr. Oražen je bil opetovano odlikovan za svoje idealno delovanje. V balkanski vojni je dobil red sv. Save III. razreda, za zasluge kot sokolski delavec je pa dobil letos Karagorjevo zvezdo. Ponovno je bil odlikovan z redom sv. Save za izvrstno delovanje kot šef zdravstvenega oddelka.

PLEMENITI DOBROTNIK MLADINE.

Pokojnik dr. Oražen je zapustil premoženje, ki se danes ceni na več milijonov kron. Dne 22. decembra 1919. je napravil oporoko, ki je najlepši nekrolog plemenitemu pokojniku. Za svojega edinega dediča je postavil jugoslovansko mladino. Iz njegovega premoženja se postavi za naše medicinske dijaški dom v Ljubljani, ki bo najlepši spomenik temu odličnemu sinu jugoslovanskega naroda.

Glavni del oporoke se glasi:

«Vse svoje premoženje in nepremično premoženje zapuščam medicinski fakulteti v Ljubljani, katera naj uporablja to premoženje za ustanovitev in vzdrževanje zavoda: «Oražmov dijaški dom», v katerem zavodu naj dobe prosto stanovanje in prvi vrsti nezakonski, ubogi medicinski slovenskega, srbskega in hrvatskega plemena, ki študirajo v Ljubljani.»

Medicinska fakulteta, kot glavna dedinja, mora pa sledeča volila izplačati, oziroma izvršiti: «Kuharici Micki Kajtna, ki služi že 15 let vestno in pridno pri meni, in ki je mojo ljubo, a 10 let bolno ženo Zeni skrbno in poštvalno negovala», in hišni Tončki Primožič ter oskrbniku posestva v Kostanjevici premičnine, kakor pohištvo, posodo, obleko, perilo, obutev, zlatino itd., za vsako osebo natančno določeno, za obe dolgoletni zvesti služkinji tudi precej znatne svote v denarju ter dosmrtno uporabo skromnega stanovanja in vrta.

Za izvršitelja oporoke je imenovan g. dr. France Goršič, «ki bo medicinski fakulteti izdelal moj zamišljeni načrt o ustroju Oražnovega dijaškega doma.»

Ta oporoka je bila danes na sodišču zakonito razglašena. Za zapuščinskega komisarja je imenovan notar g. N. Schmiedinger.

Beograd, 11. marca. (Izv.) Vest o smrti dr. Oražna se je bliskovito razširila. Obveščena je o smrti tudi vlada in prestolonaslednik. Pretresljiva novica je tukaj vzbudila veliko žalost, ker je dr. Oražna poznal ves Beograd in ga častil kot najboljšega Jugoslavana.

Sokolski vestnik.

SOKOLSTVU!

Danes ponoči je nenadoma premislil — zadel od srčne kapi — naš Savski starosta br. dr. Ivan Oražen. Pozivljamo vse sokolstvo, da se v kar največjem številu udeleži pogreba, ki se vrši v Ljubljani dne 13. t. m. ob 3. popoldne. Zbiramo se ob pol 2. pred Mestnim domom.

Zdravo!

Staršinstvo Jugosl. Sokolskega Saveza.

sv. SOKOLSKA ŽUPA LJUBLJANA I. Vsa v naši župi včlanjena društva pozivljamo, da se udeleže pogreba ljubljene brata, saveznega staroste br. dr. Iv. Oražna, polnoštevno v kroju. Zbirališče v nedeljo 13. t. m. ob pol 2. na dvorišču državne realke v Vegovi ulici. — Župno predsedstvo.

sv. ČLANI JEZDNEGA ODESEKA v Ljubljani se pozivljajo, da se v kolikor možno velikemu številu udeleže pogreba prezasluznega brata staroste «Josl. Sok. Sav.» dr. Ivana Oražna. Priglasje sprejema br. Franke v Gosposki ulici (tvrdka Globočnik in dr.) kjer se izve vse natančneje.

sv. ČLANICE IN NARASČAJ se udeleže pogreba staroste br. dr. Ivana Oražna v civilnih oblekah, člani v krojih. Društva pridejo s prapori. Zbirališče za vse članstvo pred Mestnim domom ob pol 2. pop. — Staršinstvo Saveza.

sv. SOKOLSTVU! Vsi Sokoli v kroju, ki se udeleže pogreba staroste dr. Ivana Oražna, imajo polovično vožnjo na vseh progah državne in južne železnice.

sv. ŽALNI SESTANEK za pokojnim starostom br. dr. Ivanom Oražnom se vrši v nedeljo takoj po pogrebu v veliki dvorani Narodnega doma. Sokolstvo odkoraka s pokopališča direktno v Narodni dom. Ostalo občinstvo se na sestanek ljudno vabi. — Staršinstvo Saveza.

Politične beležke

† Zajedničarji in klerikalci. Klerikalna zagrebška «Narodna Politika» poroča iz Beograda, da sta se Narodni in Jugoslovanski klub dogovorila glede enotnega nastopa za pokrajinske avtonomije povodom debate v konstituenti. Kot govornik obeh klubov v konstituenti bo nastopal poslanec dr. Gjuro Šurmin, gotovo radi tega, ker se zastopniki obeh klubov v ustavnem odboru niso posebej izkazali, dr. Šurmin pa razvija v zadnjem času veselje do posredovanja. Pred nekaj dnevi je igral posredovalca med Radićevo seljačko stranko in raznimi političnimi skupinami v Beogradu, toda povsod so hvaležno odklonili njegovo posredovanje, sedaj bo pa poskusil kot leader avtonomistov nadaljevati svojo politično kariero.

† Obsodbe komunistov na Českoslovaškem. Iz Brna poročajo dne 10. marca: V procesu zaradi komunističnih nemirov se je razglasila razsodba. Zaradi zločina upora, vstaje, javne nasilnosti in prisilnega pristopa na tuja zemljišča sta bili razglašeni dve obsodbi, vsaka na 10 let težke ječe. Tri druge razsode so se glasile na 8 let, dve na šest let težke ječe. Več obsojencev je bilo kaznovanih s težko ječo do 8 mesecev. Nekateri obtoženci so bili oproščeni.

† Hardingova poslanica. Angleško časopisje se obširno bavi s poslanico novega predsednika ameriške Unije. Vsi listi ugotavljajo, da so nazori, ki jih razvija Harding v svoji programatični izjavi mnogo zmernejši nego so bili njegovi nazori za časa volilne borbe. Glavni in za današnji položaj najvažnejše točke, to je nemško-ameriško vprašanje, se Harding v svoji spomenici ni dotaknil tako, kot je bilo pričakovati. Harding je svoječasno govoril o potrebi takojšnje vzpostavitve mirovnega stanja med Ameriko in Nemčijo, danes se pa o tem vprašanju izraža precej rezervirano, tako da se vidi, da Harding ne vstraja več na svojem prvotnem stališču, ker je gotovo videl težke posledice take politike, ki v načeln in v dejstvu onemogočuje obstoj lige narodov. — Danes po prelomu v Londonu je pa ta situacija še mnogo težja, ker bi se moglo vsako pogajanje z Nemčijo smatrati kot akt naperjen toliko proti zvezi narodov, kot tudi proti interesom zaveznikov.

KDOR JUGOSLOVAN, TA «MATIC» ČLAN!

Dobrovoljski vestnik.

d Okrožni klub Maribor. V ponedeljek dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši redni mesečni sestanek v Narodnem domu. Dnevni red: Volitve. Poročilo o vodstveni seji. Dijaški fond. Slučajnosti.

d Mesečni sestanek Savinjskega okrožnega kluba jugoslovanskih dobrovoljcev se vrši v nedeljo dne 13. t. m. ob 9. uri v rdeči sobi Narodnega doma v Celju. Pozivljamo vse člane, da se polnoštevno udeleže sestanka.

d Glavna skupščina Saveza Zagreb se vrši dne 13. t. m. Društvo odpošlje društvenega tajnika kot svojega zastopnika.

d Promocija. Dne 3. marca t. l. je bil tovariš Ivan Kalčič iz Malega Brgrada pri Kasvi na češki univerzi v Pragi promoviran za doktorja medicine. Doktor Kalčič je absolviraj gimnazijo v Pazinu. V vojni je deloval kot medicince-dobrovoljec v narodni vojski in se odlikoval posebno pri umiku skozi Albanijo, kjer je kljub nadčloveškemu trpljenju nepretrgoma opravljal sanitetno službo med junaškimi brati Srbi. Pred enim letom se je vrnil v Prago, da dokonča študije. Mlademu doktorju od srca častitamo in želimo obilo uspehov.

Prosvefa.

— Anton Novčan, Veleja. Drama v treh dejanjih. V Ljubljani 1921. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. 28 K, vez. 36 K, po pošti 180 K več. Lepa, mlada rejenka ljubi krepkega kmečkega fanto Lento, ki je odšel k vojskom ter

Domače vesti.

Ljubljana, 11. marca.

† IMENOVANJA na veterinarski visoki šoli v Zagrebu. Za javne redne profesorje na veterinarski visoki šoli v Zagrebu so imenovani: veterinarski kapetan in upravnik vojne živinske bolnice v Ljubljani dr. Lovro Besnić za specializacijo patologijo in terapijo z dermatologijo, kotarski veterinar v Zagrebu dr. Stjepan Plasaj za kužne bolezni in državni veterinar v Murski Soboti dr. Fran Zavrnjak za histologijo in embriologijo.

† PROMOCIJA. V soboto dne 12. marca 1921 ob 12. uri bo promoviral na ljubljanski univerzi za doktorja prava Ciril Kraševac, odvetniški kandidat v Mariboru.

† NOVI OBCINSKI GERENTI. Deželna vlada za Slovenijo je razrešila službe občinskega gerenta pri Devici Mariji v Polju Ignacija Mrcina in na njegovo mesto imenovala Franca Kavčiča, nadučitelja v p. in posestnika. — Za gerenta gospodarskega odbora v Litiji je imenovan Ignacij Tičar, posestnik. Za njegovega namestnika — Franjo Kunstler, posestnik in tvornicar v Litiji.

† DRUŠTVO JUGOSLOVANSKIH NOVINARJEV v Ljubljani opozarja vse svoje člane ponovno na občni zbor, ki se vrši v nedeljo, 13. t. m. ob desetih dopoldne v vrtni verandi gostilne «Kosak» v Konjarjevi ulici.

† KLUB IDS V MARIBORU ima v torek 15. t. m. v klubovem prostoru diskusijski večer o programu česke narodne demokratske stranke z ozirom na našo državo. Pri tej priliki se bo razpravljalo tudi o bližajočih se občinskih volitvah.

† MONSTROZNOST. Pišejo nam: Na Bleiweisovi cesti št. 3 nahaja se že od pretrata sem «Komanda V. orožniške brigade». Vsak človek bi ga namestnika pa Franjo Kunstler, la naš državni grb in razliko med bivšim avstrijskim in sedanjim našim drž. orlom, vsaj po barvi, če ne že po njegovi narodno-originalni stilizaciji. Menda iz posebne pietetete do bivšega črnega dvoglavega grabežljivca je okrašana komanda V. orožniške brigade še danes s črnim avstrijskim orlom! Enako velja tudi za malo nižjo komando orožniške čete, ki se nahaja v isti hiši. Slišal sem, kako se dva nepridiprava-Jugoslavana razgovarjata o grbu naše orožniške komande in drug drugemu dokazujejeta netočnost starega pregovora o volku, ki dlako menja, ali čudi nikada, češ pri orožniški komandi še dlaka ni doživela posebnih metamorfoz. Tudi na Glavni carinarnici kraljevine SHS v Ljubljani je še pred kratkim iztegovila svoja krila in jezike ogromen ptič, črn kot sam hudič, da so pravovernemu Jugoslavanu pri pogledu na to pošast in pri spominu na pred kratkim minule čase kar lasje šli kvisku. Na opomin uglednega umetnika Srba je dala carinarnica napraviti po načrtu istega umetnika tablo z belim

se ni smehla več na njo. Počastiteno je Velej «s prevrzo domam v svojo proketo koč», da je postala njegova žena. Ko se Lenta vrne, ji vzplamti zanj prajanja strast, da se nesrečo poročena obrača za njim: «kakor rumena solnčnica za zlatim solncem». Neljubljeno moča pregovori, da gre v svet, kjer mu je fabrika izpila kri in obraza kosti: tabeča je usvarila Velejo hudobno kakor kačo, Velej se vrne kot bolan pijanec: kljub njenemu svaritlu in prošnjam se Lenta poroči z drugo, tako ji je pot odločena v smrtoto in pogubo. Ves moški svet, mladenčice in stari, zajame v svoji mreži, da so ji vsi sladki in ji prinašajo darov: njena koč postane jama pregrehe. In ko v grozi in radosti končno zmaga solnčnica: «Vdovaj! vemo, da bo mladi Bogatinov mlinar Peter slepo orožje v njenih rokah, da se drama spremeni v žaloigro. — Vso moralno vaško pokvarjenost je postal pisatelj v žarečih barvah, značaji so krepko črtni, dialog vseskozi živahen; vato ohrani «Velejo» v našem skromnem živnem dramatskem slovstvu častno mesto. Lani je dosegla drama na ljubljanskem odru lep uspeh; sedaj ji je pisatelj nekatera mesta predelal. Elegantly opremljeno knjigo toplo priporočamo. — Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

— Društvo slovenskih lesposlovcv ima v ponedeljek, 18. aprila t. l. ob 3. pop. v prostorih Slovenske Matice v Ljubljani svoj 1. redni občni zbor. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo nadzorstva; 5. samostojni predlogi; 6. slučajnosti. Gg. člani, ki so s članarino (5 K mesečno) morda še kaj na dolgu, naludno prosimo, da bi to zadevo takoj uredili, ker član neha biti, kdor je tri mesece zaozrel z društvenimi prispevki (8 b dr. pr.). Predlogi, o katerih naj občni zbor veljavno sklepa, se morajo društvenemu odboru (Ljubljana, Kneževni trg št. 7) poslati vsaj 14 dni pred zborovanjem (8 22 dr. pr.). Odbor.

orlom, ki se priporoča vsem tistim, ki so dobre volje in so mogoče v zmoti, posebno pa našim obrtnikom-pleskarjem. Ta orel na tabli carinarnice je stiliziran v čistem našem narodnem duhu. Moister pleskar, ki je dobil načrt na papirju, je orla sicer zavil v vato namesto v perje. Klub temu je to edino pravilno izveden državni orel v Ljubljani. Mogoče, da se po drugih državnih uradih nahaja še kaj črnih monstrumov. Čas bi že bil, da se jim napravi konec.

† SEJA MARIBORSKEGA MESTNEGA SOSVETA se bo vršila v torek. Na prvi seji izvoljeni odseki so pridno na delu. Zanimiv bo zlasti proračun, ki zahteva 4 milijone novih dohodkov.

† REVIZIJA MARIBORSKEGA MESTNEGA KNJIGOVODSTVA. Na predlog novega vladnega komisarja je ljubljanska vlada odposlala v Maribor višjega računskega svetnika Lindnerja, da revidira mariborsko mestno knjigovodstvo.

† KLUB JUGOSLOVANSKIH REZERVNIH ČASTNIKOV v Mariboru ima v sredo ob 18. uri v Narodnem domu odborovo sejo. Odborniki naj se je zanesljivo udeleže.

† IZ FRANKOLOVEGA PRI VOJNIKU nam poročajo, da so tamkaj pri zadnjem ljudsk. štetju naštet 22 Nemcev, dočim sta bila l. 1910. samo dva ali trije. Popisovanje je vršila organizacija, ki je komaj izlezla iz gnezda. Zanimivo je, da je razen par pol, katere so mislale stranke same, popisala vse ona in je zato tudi odgovorna za lažni rezultat.

† LJUDSKO ŠTETJE V SLOVENIJSKEM POLITIC. OKRAJU izkazuje 41.711 prebivalcev, med njimi 20.018 moških in 21.693 žensk. Po veri je 18 pravoslavni, 41.581 katolikov, 104 protestanti itd. Po maternem jeziku 20 Srbohrvatov, 40.090 Slovencev, 66 drugih Slovanov, 29 Italijanov, 1497 Nemcev, 5 Madžarov in 4 drugih narodnosti.

† IZ PREKMURJA. V Dolni Lendavi je otvoril g. Rudolf Kramer notarsko pisarno, v Murski Soboti pa se je naselil odvetnik dr. Josip Goljevšček.

† VOJAŠNICO KRALJA PETRA V CELJU so presnažili in napravili red tudi v notranjih prostorih. Vhodna vrata so prebarvana v narodnih barvah, tako da je izginil vsak sled, ki je spominjal na prejšnji režim.

† EPIDEMIJA KOZ V CELJU je okolič vsled energičnih protidrebn zdravstvenih oblasti vidno ponehala. Velika zasluga zdravstvenih oblasti je zlasti, da je odredila takoj cepjenje od hiše do hiše in od osebe do osebe.

† RAZPISANE LEKARNE. Ministrstvo narodnega zdravja je razpisalo tri koncesije za otvoritev lekarn: v Topoli, Krstjani in Ljuborju.

*** TOBAČNA GLAVNA ZALOGA V DOLNI LENDAVI** je razpisana do 1. aprila 1921 potom javnega natečaja. V letošnjem času od dne 1. januarja 1920 do dne 31. decembra 1920 se je v tej zalogi pridrževal prodajni oddelo tobačnih materialov za 1.733.473 K 75 v kupne cene v založni trafiki po, po konsumentni ceni zaračunano, za 328.750 K 29 v. od česar je založniku pripadel trafikaški dobiček 25.308 K 13 v. — Jamsčina znaša 17.000 K ter se mora položiti, preden se ponudba izroči pri javnem uradu v Dolni Lendavi.

*** DRŽAVNA POSREDOVALNICA ZA DELO.** Pri vseh podružnicah »Drž. posredovalnice za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 27. februarja do 5. marca 1921 dela 202 moških in 88 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 173 moških in 115 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 177.

*** OBČNI ZBOR GREMIJA TRGOVCEV** v Ljubljani se vrši v nedeljo, 13. t. m., ob 9. uri popoldne v veliki dvorani Mestnega doma. Če bi kdo izmed članov ne dobil radi preselitve ali drugega vzroka vabila naj se vse eno zgodi, ker je občni zbor za vso organizacijo velikega pomena. — Načelnik.

*** POTNI LISTI ZA POVRATEK IZ AMERIKE.** Naša vlada je izdala odredbo, da naši konzulati v Ameriki ne smejo več direktno dajati potovnic za povratek naših državljanov iz Amerike, ampak se morajo obrniti poprej po informacije na zunanje ministrstvo v Beogradu. Odredba je stopila v veljavo s 1. marcem t. l. in je povzročila med našimi državljani v Ameriki silno razburjenje. Dotični, ki bi se v slučaju brezposelnosti v Ameriki hoteli vrniti v domovino, bodo morali namreč čakati za dovoljenje po par mesecev.

*** JUGOSLOVANSKI MATICI** za tirbe je darovala ukladina I. mestne deške ljudske šole na Ledini 1536 K 09 v.

*** OBČNI ZBOR JUGOSLOVENSKE MATICE** bo v petek, dne 18. marca v Ljubljani.

*** S. U. PREPOROD** ima v soboto 12. t. m. ob 14. v mali dvorani Narodnega doma izredni občni zbor. Povabljeni so tudi gg. profesorji. Za člane je udeležba obvezna.

*** PODPORNO DRUŠTVO SLEPIH V LJUBLJANI** naproša uljudno vse župne in občinske urade v Sloveniji, da mu blagovolijo poslati zapisnik vseh slepih, ki spadajo v njihovo področje. Ta se vnamek naj bi obsegal: ime in priimek, starost in rojstni kraj, domovno občino in sedanje bivališče, ali je vojni ali civilni slepi, oziroma slopa, in v kakih gmočnih razmerah se nahaja. Ker je to za vse slepe velpomembno in izključno njim v korist, da društvo zanje izve in v njihni tako pride v stik, se nadejamo, da naproseni uradi ustrežajo želji društva in mu po možnosti ugodno. Podporno društvo slepih v Ljubljani ima dne 1. aprila t. l. svoj redni občni zbor, zatojaj uljudno prositi, da bi vsaj do 25. marca t. l. prejelo zgoraj navedene podatke o slepih. Za vsaj preje našej kronski zahvaljuje za blago naklonjenost. Za odhor: V. F. Jurček, tč. predsednik. Vinko Naglič, tč. tajnik. Naslov: »Podporno društvo slepih« v Ljubljani, Wolfova ul. 12.

*** NEBESKI GOST.** Komet Pons-Vineke se z orjaško hitrostjo približuje naši zemlji. Ze se je približal toliko, da so ga občutili veliki astronomski fotografski aparati. To je nebeski gost, ki ve po petinšestdeset letih vrača zopet v bližino naše zemlje. Mesece junija bo komet najbližje naši zemlji in ga bo mogoče videti s prostim očesom.

*** TUJI AGENTI.** Po Mariboru in sploh po našem ozemlju je sedaj vse polno avstrijskih agentov, ki nabirajo naročila za litografska in tiskarska dela za nemška podjetja. Mnoga naša »zavedna« podjetja jim nasedajo in podpirajo na ta način tiskarne, v katerih se tiskajo tudi listi, ki nas dan za dnem nesramno blatijo.

*** SAMOKRES** se je nanadoma sprožil v Sederovcih pri Cankovi v Prekmurju na službeni poti nahajajočemu se finančnemu pregledniku Dobajju. Krogla mu je prizadela na nož, težko rano. Prepeljali so ga v radgonsko bolnišnico.

*** CELJSKA POROTA.** V petek, 11. t. m., je bil Rudolf Hvaleuc obsojen zaradi tatvine koles v Celju na dve leti težke ječe. Edvard Grah na zaradi goljufij v Vojniku in Celju na eno leto. Razprava proti Iljašu, Kamnarju in Arnsku je bila preložena, ker ni bilo glavne priče. V ponedeljek, 14. t. m., se bo vršila razprava proti dr. Bratkoviču in tovarišem zaradi goljufije. Za obravno vlada v Celju veliko zanimanje.

*** POŽAR V GOZDU** na Pečovniku. V gozdu na Pečovniku pri Celju je nastal požar, ki se je naglo razširil. Kakor nam poročajo, je bil požar kmalu omejen, tako, da ni več nobene nevarnosti.

*** NESREČA V RUDNIKU.** V rajhenburskem rudniku je v dnevnem kopu zasul plaz rudarja Volka iz Leskova. Rešilna akcija je ponesrečenca sicer takoj izklopala, vendar žal že mrtvega.

*** ZGODBA IZ »LISICJEJE GNEZDA«.** Bilo je tam v »liščjem gnezdu« na lovskem plesu v Narodnem domu na svečnico letošnjega leta. Prišel je tja tudi neki mladi poročnik v avstrijskem »Waffenrocku« z značilnimi nitkami za medalje. Nastal je zaradi tega v gnezdu velik dirindaj. Mladi ljudje so poročnika izgurili ven, mu potrgali enoletje in ga nazivali »avstrijakant«. Poročnik Evgen Rudolf Zuratti je zaradi tega incidenta tožil Ivana Poljaka in Francisa Slajpaha pred ljubljanskim okrajnim sodiščem na sobi št. 28. Sodnik je omenjena gospoda obsodil na 24 ur zapora ali 100 kron denarne kazni zaradi žaljenja časti.

*** PONESREČEN VLOM.** Danes zgodaj zjutraj, ko je že vse nočno poulično življenje počivalo, so trije doslej nepoznani drzni vlomilci vlomili v manufakturno trgovino Svab in Bizjak na Dvorskem trgu. S ključem so odprli trgovino. Ob 3.45 zjutraj je na tem mestu službo vršeci stražnik Anton Čuk zaslišal v prodajalni sumljiv ropot. Pristopil je bližje in v zapazil v bližini nekega mladega, 20 let starega moškega, ki je nese nekak zavoj pod pazduho in bežal ob ljubljancem nasipu proti Jurčičevemu trgu. V istem času sta v divjem begu izginila v temo še dva druga moška. Na Dvorsnem nasipu so potem zapazili 14 velikih zavojev manufakturnega blaga, v vrednosti 80.000 kron, katerega so bili vlomilci tja nanesli, da ga potem spravijo na varno. Vlom je bil na ta način preprečen in je trdka dobila vse blago nazaj. Polcija je ves dan sledila za storilci, katerih pa do večera še ni aretirala.

*** SUMLJIV NAHRBTNIK JESTVIN.** Po Poljanskem nasipu je danes ob 6. zjutraj nesel redov 39. pp. Urban Belović zelo nabasan nahrbtnik raznih jestvin, makaronov, soli in druge. Stražnik ga je kot sumljivega aretirar. Stvari so bile iz šentpeterske vojašnice, namenjene na Grad nekemu naredniku. Ukradenc so najbrže iz kuhinje garnizijskih zaporov.

Listnica uredništva.

G. A. E. T. — Pošta danes prvič redno prišla. Razlog za zakasnitve in izostajanje mi se ni jasen. Pismo po g. V. danes prejel. Grem ponovno osebnost k dotičnim gospodom. Piši še večkrat! Pozdrav. K.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Sobota, 12. marca: Molnar: Bajka o volku. Red C.

Nedelja, 13. marca: Razvalina življenja. Izven.

Ponedeljek, 14. marca: Molnar: Bajka o volku. Red E.

Opera:

Sobota, 12. marca: Massenet: Thais. Red E.

Nedelja, 13. marca: Thomas: Mignon. Red A.

Ponedeljek, 14. marca: Zaprlo.

Gospodarstvo

Svetovni trg premoga.

Produkcija premoga dosegla skoro prodajno stanje. — Nadprodukcija premoga na vidiku.

Dr. Karl Uhlig (Karlove vary) poroča v zadnjih številkah »Tägliche Montan-Berichte« o bližajoči se spremembi na premogovnem trgu. Smatramo za potrebno, da o tej zadevi informiramo tudi naše občinstvo. Iz tega poročila je razvidno, da je dosegla svetovna produkcija premoga skoro prodajno stanje in da bodo vsled tega morale cene pasti. Neizogibna posledica tega bo tudi padanje cenam živil, padanje delavskih mezar in povzdig industrijskega prokreta. V bistvu poroča dr. Uhlig sledeče:

Svetovna premogovna produkcija presega že potrebo konsuma. Po dolgih letih pomanjkanja premoga bomo v kratkem imeli preveč premoga na svetu. Svetovni premogovni trg obvladata Amerika in Angleska. Prva dežela je v letu 1920 producirala 600, slednja pa 230 milijonov ton. V obeh deželah, ki dajeta dve tretjini svetovne premogovne produkcije, raste produkcija s takimi skoki, da bi bil lahko v kratkem cel svet preplavljen z ameriškimi in angleškimi premogom. Amerika je leta 1913 producirala 513 milj. ton. Po izbruhu svetovne vojne je produkcija nekoliko padla, leta 1916 pa je narasla že na 103 odst. in v letu 1918 na 118 odst. mirovne produkcije. Se ugodneje so se razmere zavile v poslednjih letih. Ker se je pa premogovna potreba v Ameriki zelo znižala, so ogromne množine premoga na razpolago, katere silijo k izvozu. Sedanji izvoz pa je malenkosten, akoravno je v oktobru 1920 dosegel 5,1 milj. ton, tedaj trikratno mirovno množino (1,8 milj. ton). Ta izvoz znaša, pri sedanjih mesečnih produkciji 54 milj. ton, le 10 odst., tako da ostane 49 milj. ton v deželi. Torej še vedno 8 milj. več mesečno, kakor se ga je v Ameriki potrebovalo pred vojno. Cena za plinov premog so od avgusta do decembra 1920 padle od 12 na 5 dolarjev za tono. Posledica tega je, da se danes ameriškani premog ponujajo od dne do dne ceneje po celem svetu. Amerikanci pa bodo postali še cenejši.

Isto velja za angleški premog. Anglija je v 1913 producirala 787 milj. ton premoga. Od te množine se je izvozilo 77 milj. ton, 21 milj. ton pa se je naložilo v ladje za lastno uporabo, skupni izvoz je tedaj znašal 98 milj. ton. L. 1920 je Angleska producirala le 234 milj. ton ter od teh izvozila le 49 milj. ton, radi česar je v deželi ostalo 191 milj. ton, torej za dva milijona več, kakor pred vojno. Ker pa na Angleskem vlada ista gospodarska kriza kakor v Ameriki, je tudi Britanija preplavljena s premogom. Anglija bo v najkrajšem času dosegla mirovno produkcijo in bo vsled tega prisiljena, da izvaša isto množino premoga, kakor v prodajnem času. V decembru 1913 se je izvozilo okroglo 6,5 milj. ton; v decembru 1920. se je začel dvigati izvoz in je dosegel 2,6 milj. ton. Sedaj delujejo na celem kontinentu angleški agenti. Dosegli se niso mnogo, ker je angleški premog še vedno z ozirom na angleško valuto predrag. V poletju 1920 se je angleški premog kapoval na kontinentu po 150 šilingov za tono, danes pa se zahteva le 50 šilingov za vagon. Toda Angleži bodo morali ceno še znatno znižati.

Istočasno bodo skledila izdatna znižanja med kakor v Ameriki, seveda ne brez hudih bojev. Toda v teh bojih ni upanja, da bi delavci zmagali. V dosedanji

mezdnih bojih so morali zmagati, ker so cene življenjskih potrebščin rastle.

Angleži in Amerikanci bodo v najbližji dobi oddajali na kontingent ogromne množine premoga. Računa se na izvoz letnih 100 milj. ton. S tem pa bo na kontinentu provzročen preobrat v dosedanji premogovni stiski. K temu pride še dejstvo, da evropski kontinent (brez Rusije) producira že danes skoro isto množino premoga kakor v mirovnem času. Ker pa je konsum padel, se manjša premogovni deficit od dne do dne. To nam potrjuje sledeče dejstvo: Francija, Belgija, Nizozemska, Nemčija, češkoslovaška republika in Poljska so pred svetovno vojno producirale okroglo 370 milj. ton. Izvozile so okroglo 10 milj. ton, uvažale pa okroglo 26 milj. ton. Porabile so torej okroglo 390 milj. ton. V letu 1919. so te dežele producirale le 290 milj. ton, torej okroglo 100 milj. ton manj kakor pred vojno. Iz Angleskega se je v 1919 v te države uvozilo 16 milj. iz Amerike pa pol milijona, izvozilo se je pa 10 milj., torej so omenjene dežele l. 1919 imele okroglo 90 milj. ton manj premoga na razpolago kakor pred vojno. V l. 1920 pa je produkcija v navedenih državah narasla na 360 milj. ton. Uvozilo se je iz Angleskega 16 in iz Amerike 4 milj. ton in izvozilo 10 milj. ton, torej je bilo na razpolago 370 milj. ton, to je le 20 milj. ton manj nego leta 1913.

L. 1920 je znašal primanjkljaj proti prodajnem času na Francoskem 14, v Nemčiji (glede čruga premoga) 16, na Češkoslovaškem 5 in na Poljskem pol milijona ton. Belgija in Nizozemska pa sta producirali 4 milj. več nego primanjkljaj, tako da se primanjkljaj za Srednjo Evropo zniža na 22 milj. ton, to je samo 7 odst. produkcije iz leta 1913. Računa se, da se bo ta primanjkljaj od 7 odst. že tekom januarja 1921 znižal na 3 odst. Ker pa se je potreba zmanjšala za več nego 3 odst., je danes produkcija na kontinentu večja kakor konsum. Radi tega se tudi na evropskem kontinentu pričakuje, da bo v kratkem nadprodukcija, ki je sedaj latentna, postala očitna tako kakor na Angleskem in v Ameriki.

Ce se pripomnimo, da je cena morske vožnje za premog iz Angleske v Trst od oktobra 1920 padla od 97 šilingov na 22 šilingov za tono, je očitno, da bo tudi naš trg v jako krakem času lahko računal z izdatno množino angleškega premoga. Celotni primanjkljaj v Jugoslaviji znaša sedaj okroglo pol milijona ton letno. Celokupna naša potreba znaša namreč štiri milijone ton, domača produkcija pa okroglo 3 in pol milijona ton.

Tako poroča dr. Uhlig. Kolikor odgovarjajo te številke dejanskemu stanju, nam ni mogoče kontrolirati. Vsekakor pa je upati, da se bližajo izboljšanja premogovnih razmer. S tem bi prišlo končno v veljavo efektivno znižanje cen.

Borza 11. marca.

Zagreb, valute: dolar 144 do 144,50, avstr. K 20 do 21, rublji 60 do 72, č. K 176, franki 1040, napoleonori 490 do 495, marke 225 do 228, leji 195, lire 535. Devize: Berlin 231 do 232, Budimpešta 34,75 do 35,50, Milan 542 do 544, London 575, Newyork 146 do 146,50, Praga 191 do 191,50, Švica 2500, Dunaj 20 do 20,10, Pariz 1075.

Banka za Primorje	1000	1000
Hrvatska eskomptna banka	1380	1390
Banka Brod na Savi	280	285
Jugoslavenska banka	550	560
Ljubljanska kreditna banka	900	915
Praščedion	3200	3240
Rečka pučka banka	440	450
Slovenska eskomptna banka	635	
Eksploatacija drva	1500	
Gorania	690	690
Gutman	1410	
Slavonia	1170	1180
Srpska banka	741	745
Dubrovačko parobrodno dr.	6100	
Narodna banka	640	645
Trgovsko-obrtna banka	395	400
Jadranska banka	1800	
Narodna šumska industrija	710	715

Beograd, valute: funti 141 do 142, franki 260 do 262, dolar 35,30 do 35,40, lire 135 do 136, leji 89,40 do 90, levi 43 do 43,75, češke krome 47,75 do 48, marke 57,75 do 58,25, avstrijske krome 5,20 do 5,40, napoleonori 124 do 124,50. Devize: London 141 do 144,50, Pariz 263 do 264, Milan 135 do 136, Zeneva 615 do 618, Solun 288 do 290, Berlin 57,50 do 58, Praga 47,50 do 46,60, Dunaj 4,90 do 4,92.

Dunaj, devize: Zagreb 487 do 492, Berlin 1170 do 1176, Budimpešta 170 do 172, Bukarešta 97250 do 98250, London 2815 do 2835, Milan 2650 do 2670, New York 719 do 723, Praga 956 do 962, Sofija 880 do 890, Varšava 85 do 87, Carib 12125 do 12175. Valute: dolar 713 do 717, levi 855 do 865, marke 1180 do 1175, funti 2610 do 2630, franci 5105 do 5145, lire 2650 do 2670, poljske marke 9150 do 9350, rubel 302 do 308, švic. franki 12075 do 12125, češkoslova. krome 95650 do 96250, ogrske krome 11875 do 12075.

Avstr. kronska renta	3950
majska renta	3975
Ogrska kronska renta	258
Turške srečke	7875
V. avstrijsko vojno posojilo	4200
Avstr. kred. zav. za trg. in ind.	1490
Anglobanka	1480
Bankverein	1305
Länderbank	2700
Austro-Ogrska banka	5895
Bosanska zemaljska banka	—
Zivnostenska banka	3938
Državne železnice	6180
Lombard	4080
Alpine-Montan	9110
Praska železna industrija	16900
Trboveljska premogokopna	14500
Leykam, papirnica	5560
Krankska železna industrija	10290
Zenica-železo	3970

Curih, devize: Berlin 940, New York 591, London 2310, Pariz 4230, Milan 2170, Praga 770, Zagreb 430, Bukarešta 8—, Varšava 068, Dunaj 1775, avstrijske krome 085.

Berlin, Italija 33075 do 33125, London 245 do 245,5, Newyork 6246 do 6263, Pariz 44665 do 45035, Švica 100890 do 101110, Dunaj 1313 do 1327, Praga 8265 do 8285, Budimpešta 1500 do 1512.

Vremensko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Velikost oblakov	Nebo
11. marec	7. ur	741,4	-0,4	slab ozrač.	del. obl.
	13. ur	739,1	7,6	sl. ozrač.	del. obl.
	21. ur	740,1	2,7	"	"

Srednja večerjara temperatura 3,4, normalna 2,8. Vremenska napoved: lepo topl. vreme. Solnce vzhaja ob 6.25 zahaja ob 17.23.

Odgovorni urednik Vit. F. Ježenc.

Potrži globoke žalosti javljamo, da nam je naš nepozabni

dr. Ivan Oražen

šef zdravstvenega odseka za Slovenijo in Istro itd.

v petek, dne 11. t. m. nenadoma preminul.

Pogreb se vrši v nedeljo, dne 13. marca 1921. ob 3. uri popoldne izpred Narodnega doma na pokopališče k sv. Krištofu.

V Ljubljani, dne 12. marca 1921.

Globoko žalujoči sorodniki.

Mestni pogrebni zavod.

Prvi predsednik »Pokrajinskega zdravstvenega sveta za Slovenijo in Istro«

sanitetni šef dr. Ivan Oražen

je preminul. Slovenija je z njim izgubila neumnega delavca in organizatorja na polju ljudskega zdravstva.

Ljubljana, dne 12. marca 1921.

Pokrajinski zdravstveni svet za Slovenijo in Istro.

Schicht

Sila nas uči štediti!

Zelo uporabno in cenovno razumno kaviar, pravo

„Schichtovo milo“

z znamko „Jelen“

na pravo prito, kaviar tebi za vsako drugo snajdenje v kuhinji in hiši. Milo z „JELENGOM“
dobiva se sedaj povsod v naslednjih velikostih:

1/2 kg komadi, 3-dečni. 1/2 kg komadi, 4-dečni.

Zasloplstvo za Slovenijo ima trgovca J. Globočnik in drug v Ljubljani.

Schicht

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuju in Brežicah.

Delniška glavnica
K 50,000.000.—

Rezerve okrog K 45,000.000.—

Se priporoča za vse v njeno
stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednost-
nih papirjev, valut in dovoljuje
vsakovrstne kredite.

Cekovni račun v Ljubljani št. 10.509.

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Telefon št. 261 in 418.

Dobro ohranjen glasovir se takoj po ceni proda. Vrata se in je na ogled pri hišnici. Maribor, Splavarska ulica 4. 488 8-3

Učiteljica prevzame pouk slovensčine in nemščine ter pripravlja učence k vspešnemu izpitu na srednje šole. Dopisni pod „Učiteljica“ na upravo „Jutra“.

Čebulček in žlahtni semenski grah priporoča SEVER & KOMP., Ljubljana. 498 10-1

Prodaja se 21.000 m² sveta v Linhartovi ulici, koncem Ravni-kurjevega posestva. Parcela je pripravna za kakor večje industrijsko podjetje ali za razkopačje. Pisane ponudbe s navedbo cene na Al. Accetto, Trnovski pristan št. 14, Ljubljana. 497 8-1

Vse vrste slamnikov in klobukov se sprejemajo v snajdenje in predelovanje. BRILI, Realijska cesta 22/1.

Pečarija v Mengišu ima vedno v zalogi vsakevrstne sobne, kmetijske peči in štedilnike kakor tudi vse v to stroko spadajoče potrebščine. Cene nizke.

Kavarnarji, pozor! Proda se ves kavarniški in slaščičarski inventar z vse srebrno in porcelanasto posodo, mize, stoli, blaz. itd. Pojemila dajo Igneo Ro. de, Kavarnar, Rogaska Sl. 496

Šišek (ježic) se dobi en vagon. 447 Cena po dogovoru. 3-3 Naslov: P. 10, Gradac, Belokrajina.

Razpis.

Poverjenstvo za socialno skrb v Ljubljani odda potom javne, pisane ponudbene obravnave težaške, sidarske in železobetonske dela na gradnjo „invalidskega doma“ na Mirju v Ljubljani.

Ponudbene obravnave se samorejo izdelati le tveške jugoslovanske pristojnosti, ki so za izvršitev predmetnih del opravljene in strokovno kvalificirane.

Dela se bodo oddala po enotnih cenah, ki jih je s številskimi in besednimi vpisati v popis del in s številskimi v proračun, ki ga je popolnoma sesteti in izpolniti.

Pravilno kolkovane in zapetizane ponudbe s uveljavljenimi: **Ponudba na težaška, sidarska in železobetonska dela na „invalidski dom“** je oddati najpozneje do 21. marca 1921. do pol 12. ure dopoldne v vloženo invalidskega oddelka poverjenstva za socialno skrb v Sentpetrski vojašnici v Ljubljani.

Komisijonalno odprte ponudbe, kateremu gospodje ponudniki lahko prisostvujejo, se vrši istotam pol ure pozneje.

Ponudba je staviti na v to vrsto pripravljene formulacije, katere dobi vsaka t-rdka z zgoraj navedenim vložkom, dokler bo zaloga zadovoljna in duplo, proti povračilu re-izjektivnih stroškov.

Štavniti načrti, splošni in posebni pogoji bodo razgrnjeni na vpogled pri letem vložku iz 14. t. m.

K ponudbam mora biti priloženo potrdilo delalne finančne blagajne o vloženi kavičji v višini 5%, od skupne zakrožene ponudbene vsote.

Na nekolkovane, popolnoma neizpolnjene, s potrdilom o plačani kavičji neopre-rijane ali pozneje predložene ponudbe se ne bo obravnavalo.

Dela se bodo oddala le podjetniku, ki se svede pričeti v delom takoj po izdaniem naročilu in ga s največjo energijo solidno in v določenem terminu izvršiti.

S predložitvijo ponudbe je ponudnik vezan, ostati 20 dni od dneva odprtja po-ruče v besedi.

Poverjenstvo za socialno skrb si pridržuje pravico oddati delo brez omeje na višino ponujene vsote ali ponudbeno obravnavo popolnoma sistirati.

V Ljubljani, dne 11. marca 1921.

Poverjenstvo za socialno skrb v Ljubljani.

Bratje!

Sestre!

Zapustil nas je nenadoma in se preselil v večnost naš najboljši

brat dr. Ivan Oražen

starosta Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, šef zdravstvenega odseka itd.

Danes ponoči je zatisnil svoje blage oči.

Na zadnji poti ga spremlja Sokolstvo v nedeljo, dne 13. marca 1921, ob treh popoldne izpred Narodnega doma.

Večen spomin zaslužnemu jugoslovenskemu Sokolu, našemu prvemu starosti!

V LJUBLJANI, dne 11. marca 1921.

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.